

Ранок без вечора

Галина Пагутяк

Сонце пробивається крізь зелені квіти на шторах, будить дівчинку. Літо. Широ, від усієї душі кукурікає півень: роззявляє дзьоба, закидає голову, заплющує очі. На городі кущі чорні від смородини, а листки повсихали і поскручувались. Від найменшого дотику падає на долоню малина. Чорні вишні аж бризкають соком.

У відгородженому коло стайні кутку вовтузяться качата біля миски з кукурудзянкою.

— Зараз підемо!

Зараз — то не вже. Мала п'є молоко, яке здається їй вчорашнім, бо на ньому зібралася сметана, а бабця клянеться, що свіже. І наказує: вирви кропу, перебери, щоб жодної мушки не лишилося, бо я вже не бачу, почисть цибулю, принеси дров...

У хаті холодно, темно, як би швидше втекти. "Тобі, шалапутко, тільки річка в голові. Причешися. Дівчата завжди чепуряться, по десять разів на день у люстерко дивляться". — "Бо дурні!" — "Тому вони з тобою бавитися не хочуть". — "То я з ними не хочу".

Сонце зайшло за хмару. Мала вискочила з хати: хмарочка тільки одненька. Вона собі відпливе, і дощу не буде. У сестрину порвану торбину з намальованими черешнями (таких великих вона ще зроду не їла!) дівчинка кладе хліба качатам і шмат собі зі смальцем та зеленою цибулею. На голову натягає капелюха, теж сестриноного, порваного. Бабця ніби дметься: не сиди до ночі, небого, бо скажу вітцю, він по тебе прийде з кропивою.

От добре скласти б у кошик чи візок всіх качат та й перенести через гостинець, бо на нім машини раз за разом. А качата дурні позбиваються докупи й пищать, ніби їх ріжуть. Іншою ж дорогою далеченько, аж через городи.

Найкраще, коли качата бовкнуть у воду, замахають лапками, закрутять хвостиками. Вони вже підросли, не потопляться. Можуть самі на берег вибратися, як вода їх забере. Мала їх приганняє на одне місце: вище мосту, коло ставів. Там можна сховатися в лози, як стане дужче пекти.

Дівчинка пхає ноги у воду. Хвильку стоїть так і дивиться. Звіробій. Бабці треба нарвати.

Автобус по мості поїхав і ще три машини за ним. Бульдозер риє, може, буде яма, щоб купатися. Сонце вже над тополями коло ферми. Баба Орина пасе попри лози свою корову. Вона така стара, що не дійде до пастівника. Тримає ту корову на шнурку, аби не втекла від неї. Мала б завернула, якби що. Взяла б лозину і завернула. Хіба їй важко перейти через воду? Баба Орина жене корову мостом, аби не визуватися з чоботів. На тім мосту недавно машина вбила телятко.

Щоб не думати про це, дівчинка взялася шукати в прозорій воді гарні камінці. Понад усе їй хотілося знати, як вони звуться. От біленькі, напівпрозорі, їх дуже багато в

піску, треба тільки його промити; а ці, схожі на мармур, спершу ніби теж прозорі, а коли висохнуть, стають тьманими, негарними. У малої вдома ціла коробка з-під цукерок заповнена камінцями.

Качата вилізли на берег, попідставляли лапки сонцю. Як тільки помітили, що на них дивляться, зразу повитягали шийки, запищали.

— Я прогуляюся трохи, добре? — попросилася мала.

І пішла із напханими камінцями кишенями вздовж берега, обминаючи засохлі будяки і принесені водою купки хмизу. Поміж каміння росли квіти: ромашки, мак, звіробій і ще такі, що вона їх не знала. Дівчинка відламала кілька стеблин звіробою при самому корені, бо так ламати було найлегше, несла в руці, як букет. Ще їй трапилася калабана з зеленою застоюною водою, по якій бігав, а не плавав жук, і це її дуже здивувало. Потім в очі блиснуло щось сліпуче. Вона кинулась на сьєво і побачила, шматок пляшки з гострим краєм. Дівчинка затремтіла, бо вже уявила, як наступила на скло, як гострий біль звів ногу і потекла кров, яку не можна спинити подорожником. Вона побіжить додому, але по дорозі вся кров витече...

Сонце почало припикати. Дівчинка пішла купатися, і течія зносила її на мілке; пінилися хвилі, коли вона наставляла проти них долоні. Ніхто, крім неї, не плюскався зараз в річці, дорослі були на роботі, а діти пасли худобу. Баба Орина стояла на другому березі й дивилася на дівчинку, а малій ніяк не хотілося вилізати з води: заплющувала очі, переверталася, дозволяючи воді робити з нею що завгодно.

А потім в неї шуміло у вухах і вся шкіра посиніла. Вона накинула на плечі сукенку і скоцюрбилася на камені, хоч треба було бігати, щоб зігрітися.

Коли баба Орина гнала корову, то вже мав бути обід. Свій хліб зі смальцем дівчинка проковтнула, як голодне звіря. Надробила каченяткам їхніх півхліба і не втерпіла, щоб не відламати й собі шматочок. Мусила сидіти аж доти, доки баба Орина знову не прижене корову. Мама якраз тоді приїздить з роботи і привозить морозива в скляній баночці. Мала з'їла б цілу бочку морозива, так вона його любила. А тоді вони з мамою будуть обривати смородину і перетирати її з цукром, потім повечеряють, і всі — тато, мама, бабця і вона — будуть дивитися телевизор. І так аж до смерті. Вона сама не знала, як спало на думку це слово, і злякано озирнулась. Ніде нікого. Баба Орина з коровою вже перейшли міст. Качата заснули. Слово ніяк не відчеплювалося від неї. Якби хтось прийшов і заговорив до малої, вона б про це забула.

Бабця казала, що в таку пору з річки піднімаються утопленики. Мовби на власні очі бачила, як дитина в сорочці йшла поверх води і, плачучи, кликала свою маму.

Мала залізла в кущі, повернулася до річки спиною, щоб не побачити когось такого, затулила вушка і застигла так німою грудочкою, ніби згублене мамою пташеня.

За її спиною поверх води йшли діти, жінки й чоловіки, кожен поодиноці. То був їхній час, їхнє свято: сліпучого полудня пройти, наче по суші, тією річкою, що забрала їхні тіла бурхливої літньої повені.

Дівчинка відчула, що вони вже пройшли, бо серце її почало стукати рівніше. Мостом проїхала машина.